

88. Viktor Tsoy'un rock Şiirlerinde gençlik isyanı ve siyasi eleştiri

Kevser TETİK¹

APA: Tetik, K. (2023). Viktor Tsoy'un rock Şiirlerinde gençlik isyanı ve siyasi eleştiri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (36), 1447-1460. DOI: 10.29000/rumelide.1369178.

Öz

Rock Şiiri (рок-поэзия), 1960'lı ve 1990'lı yılları kapsayan dönemde Rus edebiyatında etkisini gōsteren bir olgudur. Ortaya çıktığı ve varlığını sürdürdüğü zaman aralığı, Nikita Hruşov'un Buzların özülmesi (оттепель, 1953-1964), Leonid Brejnev'in Durgunluk (застой, 1964-1985), Mihail Gorbaçov'un Yeniden Yapılanma (перестройка, 1985-1991) Dönemi gibi Rusya tarihinin kırılma noktalarına denk gelir. Söz konusu edebi türün temsilcileri hem söz yazarı hem Şarkıcı hem de gitaristtir. Genellikle toplumsal ve siyasi konulu Őiirler yazar, onları besteler, kurdukları rock müziğı gruplarıyla konserlerde eserlerini gitar eşliğinde seslendirirler. Güncel olayları sorgulayarak dile getirir ve halkın sesi olurlar. Rock sanatları arasında Viktor Robertovi Tsoy (1962-1990), çağdaşlarına göre nispeten daha fazla ön plana çıkar, sanatı Sovyetler Birliğı'nde ve Rusya'da etkili olur. Gençlik dönemi Mihail Gorbaçov'un Perestrojka ve Açıklık (гласность, 1985-1991) politikalarının yürürlükte olduğı yıllara rastlayan Viktor Tsoy, rock Şarkılarının önemli bir kısmında toplumsal ve siyasi konuları dile getirir. Rock, protesto edenlerin ve değışim isteyenlerin müziğıdir. Genç nesil ise değışime en açık kuşaktır. Çalışmada, Viktor Tsoy'un Şiirleri aracılığıyla Sovyetler Birliğı politikalarının genç neslin gözünden nasıl değerlendirildiğini çözümlemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Tsoy'un Şiirleri, tarihsel ve sosyolojik inceleme yöntemleriyle, aynı zamanda yorumlayıcı yaklaşımla incelenmiştir. Sonuç olarak, Tsoy'un Şiirlerinin gençlik isyanını ve siyasi eleştiryi cesurca yansıtarak toplumsal değışim ile özgürlük arayışını ifade ettiğı, aynı zamanda Sovyet döneminin kısıtlayıcı politikalarına meydan okuyarak gençler arasında önemli bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Viktor Tsoy, rock Şiiri, Sovyet genliğı, Sovyetler Birliğı siyaseti

Youth Rebellion and Political Criticism in Viktor Tsoi's Rock Poetry

Abstract

Rock poetry (рок-поэзия) is a phenomenon that emerged and had an impact on Russian literature from the 1960s to the 1990s. Its existence coincides with pivotal moments in Russian history, such as Nikita Khrushchev's "thaw" (оттепель, 1953-1964), Leonid Brezhnev's "stagnation" (застой, 1964-1985), and Mikhail Gorbachev's era of "perestroika" (перестройка, 1985-1991). The representatives of this literary genre are not only lyricists but also singers and guitarists. Typically, they write poems centered around social and political themes, create musical compositions to accompany them, and deliver their performances using guitars as part of rock music bands during concerts. They question and discuss contemporary events, becoming the voice of the people. Among rock artists, Viktor Robertovich Tsoi (1962-1990) holds a notably more prominent position compared to his contemporaries, and his art has had considerable influence on both the Soviet Union and post-Soviet Russia. Viktor Tsoi's youth coincided with the years of Mikhail Gorbachev's "perestroika" and

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü (Eskişehir, Türkiye), kevserv_tetik@anadolu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1611-8594 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 12.08.2023- kabul tarihi: 20.10.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1369178]

"glasnost" (гласность, 1985-1991) policies, and he addresses political and social issues extensively in his rock songs. As known, rock is the music of protesters and those desiring change, characterized by its oppositional nature. The younger generation represents the most receptive social cohort to change. This study aims to analyze how the policies of the Soviet Union were perceived by the younger generation through Viktor Tsoi's poetry. Tsoi's poems have been examined through historical and sociological research methods, as well as through interpretive approaches. The results indicate that Tsoi fearlessly reflects political criticism and youth rebellion in his poetry, expressing societal change and the pursuit of freedom. His poetry and music defy the restrictive policies of the Soviet era and have a significant impact on the youth.

Keywords: Viktor Tsoi, rock poetry, Soviet youth, Soviet Union politics

Giriş

Rock şiiri, ozan/bard şarkısı (авторская/бардовская песня)² ile birlikte 1960'lı yıllarda Sovyet edebiyatında ortaya çıkan şarkı liriği (песенная лирика) türlerinden biridir. En parlak dönemi 1980'li yıllar olup 1990'lara kadar varlığını sürdürür. Temsilcileri hem şair hem de şarkıcıdır; sözlerini yazdıkları şiirleri besteler ve onları gitar eşliğinde konserlerinde seslendirirler. Birçoğu rock müzik gruplarının solistidir, kimisi de sadece söz yazarı olarak gruba katkı sunar. Rock şiirinin temsilcileri arasında Boris Grebenşçikov (Akvarium grubu)³, Andrey Makareviç (Maşina vremeni)⁴, Viktor Tsoy(Kino),⁵ Yuri Şevçuk (DDT)⁶, Vyaçeslav Butusov (Nautilus Pompilius)⁷, İlya Kormiltsev, Mihail (Mike) Naumenko (Zoopark)⁸, Aleksey Romanov (Voskresenye)⁹ ve Konstantin Kinçev gibi isimler bulunur.

- ² **Ozan (bard);** şarkılarını kendisi yazan ve gitar eşliğinde söyleyen sanatçısıdır. "Bard" kelimesi, şarkı söyleyen şairlerin eserleri radyoda yayınlanmaya başlandığında Rus kültürüne girer. Bard şarkısını konu alan ilk yayınlardan biri *Yunost* radyo istasyonunda gerçekleşir ve esprili "Bardlar ile Minstreller" (Барды и менестрели) adını taşır. Bu isim, dinleyicilere Orta Çağ Avrupası'ndaki gezgin şarkıcı şairleri çağırıştır, bu nedenle Sovyet entelektüellerinin yaratıcı arayışlarını tanımlamak için bu kelimenin yerleşmiş olması oldukça tuhaftır (Dvortsı i usad'bi, 2013). Bardlar/ozanlar, şarkıları genellikle başka enstrümanlar olmadan akustik gitar eşliğinde seslendirirler. Ozan şarkısının ayırt edici özellikleri, müziğin, sözlerin ve icra edenin aynı kişide birleşmesi, gitarla eşlik, metnin müzikten önemli olmasıdır. Temsilcileri arasında Bulat Okucava, Vladimir Visotski, Aleksandr Galıç gibi ozanlar bulunur.
- ³ **Группа «Аквариум»** 1972 yılında Leningrad'da kurulan ve bugün hâlâ varlığını sürdüren bir rock grubudur. Lideri ve tek daimî üyesi, grubun repertuarındaki şarkıların büyük çoğunluğunun bestecisi olan Boris Grebenşçikov'dur. Günümüzde grup aktif olarak turneye çıkmakta ve düzenli olarak yeni albümler kaydetmektedir (Reproduktor, *Akvarium*).
- ⁴ **Группа «Машина времени»;** 1969 yılında Andrey Makareviç ve Sergey Kavagoe tarafından Moskova'da kurulan, SSCB rock müziğinin öncülerinden biri olan rock grubudur. Zamanla Aleksandr Kutikov, Yevgeni Margulis, Pyotr Podgorodetski gibi müzisyenler gruba dâhil olurlar. Çok sayıda bestecisinin bulunması nedeniyle grubun türü eklektiktir, bu sebeple temsilcileri klasik rock, rock'n roll, blues ve ozan müziği türünde eserler verir. Grubun repertuarındaki şarkıların büyük çoğunluğunun yazarı Andrey Makareviç'tir. Maşina Vremeni, Rus rock tarihinin en önemli gruplarından biri olarak kabul edilir (Reproduktor, *Maşina vremeni*).
- ⁵ **Группа «Кино»;** Viktor Tsoy'un liderliğindeki 1980'li yılların en popüler Sovyet rock gruplarından biridir. Grup, 1981 yazında Leningrad'da kurulus ve ilk adı Garin ve Hiperboloidler'dir (Гарин и гиперболоиды). Bir yıl sonra Kino ismini alır. Katılımcıları arasında Aleksey Ribin, Viktor Tsoy ve Georgi Kasparyan gibi isimler bulunur. Grubun tüm şarkılarının yazarı ve lideri olan Viktor Tsoy'un 1990 yılında ölmesiyle birlikte grubun faaliyetleri sona erer (Reproduktor, *Gruppa Kino*).
- ⁶ **Группа «ДДТ»;** "DDT", 1980 yılında Ufa'da kurulan bir Rus rock grubudur. Lideri ve tek daimî üyesi şair, besteci, sanatçı, oyuncu ve yapımcı Yuri Şevçuk'tur. Grubun tüm şarkılarının yazarı olan Şevçuk, 1986 yılında Leningrad'a taşınır. 1987'nin başlarında Leningrad merkezli DDT, çıkış yaparak daha fazla ünlenir (Reproduktor, *DDT*).
- ⁷ **Группа «Наутилус Помпилиус» (Nautilus Pompilius);** Resmî olarak 1982 yılında Mimarlık Enstitüsü öğrencileri Vyaçeslav Butusov ve Dmitri Umetski liderliğinde Sverdlovsk (Yekaterinburg) şehrinde kurulan rock grubudur. Zaman içinde grubun kadrosu birkaç kez değişir ve adı Butusov ile İlya Kormiltsev'in isimleriyle anılmaya başlar. Grup 1997 yılında dağılır (Reproduktor, *Nautilus*).
- ⁸ **Группа «Зоопарк»;** 1981 yılında Mihail Naumenko tarafından Leningrad'da kurulan bir rock grubudur. Rus rockının atası olarak kabul edilir. Grubun popülaritesi 1980'li yıllarda zirve yapar. 1991 yılında lideri Naumenko'nun ölmesiyle birlikte grubun faaliyetleri sona erer (Reproduktor.net).
- ⁹ **Группа «Воскресение» (или «Воскресенье»);** Moskova'da kurulan bir rock grubudur. 1979-1994 yılları arasında aralıklarla faaliyet gösterir (Voskreseniye).

Rock şiirinde, rock müziğin enerjik ve isyankâr özellikleriyle şiirin sözcük oyunları, derin anlamlar ve duygusal ifade biçimleri bir araya gelir. Şarkı sözleri, çoğunlukla toplumsal, politik veya duygusal konuları ele alan sert ve etkileyici bir dil içerir. Şiirsel ifade biçimleri, metaforlar, imgeler ve ritmik yapılar rock müziğinin güçlü ve etkileyici melodileriyle birleşir. Rock şiiri, genellikle gençlik kültürüyle ilişkilendirilir. İsyan, özgürlük, aşk, toplumsal adaletsizlik, doğa, evren, geçmiş ve gelecek gibi konuları ele alır. Şarkı sözleri, gençler arasında bir anlamda isyan ve kimlik ifadesi olarak kabul edilir. Söz konusu sanatsal olgu Rusya'da ismiyle müsemmadır. Nitekim Rusçada rok (рок) kötü kader anlamına gelir. Rock müzik, toplumsal ve siyasi konularla yakından ilgilenir. Bu nedenle "sabah gazetede akşam kuplede"¹⁰ ifadesi bu tür için de geçerlidir (Rıbin, 2013, s. 102). Temsilcileri, sadece toplumsal ve siyasi mesajlarıyla değil konserlerindeki sıra dışı giyim tarzlarıyla da dikkat çekerler.

Rock şiirinin önde gelen temsilcilerinden biri olan Viktor Tsoy, 21 Haziran 1962 tarihinde Leningrad'da (St. Petersburg) doğar. Rus anne ile Koreli bir babadan dünyaya gelen Tsoy çocukluğundan beri sanatla ilgilenir; iyi resim çizer ve ahşaptan heykeller yapar. Aynı zamanda müzikle ilgilenir. İlkokul beşinci sınıftayken ailesi ona ilk gitarını hediye eder. Rock tutkusu nedeniyle derslerini ihmal eden Tsoy, 1978 yılında Serov Sanat Okulu'ndan atılır (Kuropatkina, 2011, s. 200). 1981 yılında Kino (Кино) adlı müzik grubunu kurar. Grubun ilk üyeleri Yuri Kasparyan ve Aleksey Rıbin'dir. Zamanla Kino, Sovyetler Birliği'ndeki bağımsız müzik hareketinin önde gelen gruplarından biri hâline gelir. Tsoy, müzik kariyerinde birçok başarıya imza atar. Albümleri büyük satış rakamlarına ulaşır ve Sovyet gençleri arasında popüler olur. Şarkıları Perestroyka Dönemi gençliğinin duygularının ve dünya görüşünün şekillenmesinde önemli rol oynar.

Rus edebiyatında rock şiiri ve Viktor Tsoy'un sanatı ülkemizde yeterince bilinmemektedir. Tsoy'un edebiyat, sanat ve siyasetin iç içe geçtiği şiirlerini çözümlemek, Sovyetler Birliği döneminin toplumsal ve siyasi yapısını, aynı zamanda genç kuşağın yönetime karşı tutumunu anlamak açısından önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmada öncelikle 1970'li ve 1990'lı yılları kapsayan döneme damgasını vuran rock şiirinin doğuş zeminini, ekollerini, özelliklerini, temsilcilerini genel hatlarıyla ortaya koymak ve önde gelen temsilcilerinden olan Viktor Tsoy'un şiirlerini gençlik isyanı ile siyasi eleştiri bağlamında ele almak amaçlanmıştır.

Rus edebiyatında rock şiiri

Rock şiirinin, Rus edebiyatının ayrılmaz bir parçası olduğu ve kendine özgü bir biçimle temsil edildiği anlayışı tüm araştırmacılar tarafından benimsenmemektedir, ancak edebî bir tür olduğu görüşü giderek yaygın hâle gelmektedir. Özellikle İgor Buynov, "rock şiirinin, XIX. ile XX. yüzyılın başındaki Rus edebiyatı geleneklerinin bir devamı ve ayrılmaz bir parçası olduğunu" savunur (2010, s. 11). Olga Borisova rock şiirini, Bronz Çağı Rus şiirinin bir fenomeni olarak değerlendirir (2010, s. 154). Araştırmacıya göre "Bronz Çağı şiir paradigmasının bir yeniliği olan rock, şiir bilincini ve genel olarak sanat kültürünü etkileyen bir olgudur. XX. yüzyılın başlarındaki alt kültür oluşumları (sembolizm, fütürizm) gibi, Rus rockı da özel bir dünya görüşü olarak yorumlanır" (2010, s. 155). Tatyana Kojevnikova ise rock şiirini "şarkı lirliğini yayma yöntemlerinden biri" olarak görür (Kojevnikova, 2012, s. 64).

¹⁰ "Sabah gazetede akşam kuplede" «утром в газете, вечером в куплете»; son derece güncel bir konuyu nazım biçiminde bir sözle ele alan şarkı, humoresque, dizi, film gibi sanat eserleri hakkında söylenen deyimdir (kartaslov.ru).

Bir fenomen olarak rock şiiri, 1990'lı yıllarda ciddi bir şekilde incelenmeye başlanır ve Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi, Filoloji Fakültesi'nin ders programına "Rusça Rock Şiiri" («Русскоязычная рок-поэзия») adlı ayrı bir seminer dersi eklenir (Osmolovski & Osmolovskaya). 1998 yılından beri Rus rock şiirinin poetikası sorunlarına adanan *Rus Rock-Şiiri: Metin ve Bağlam* (*Русская рок-поэзия: текст и контекст*) adlı bilimsel bir dergi yayımlanmaktadır. Günümüz Rus filolojisinde rock şiiri, tezlerin, makalelerin ve monografilerin araştırma konularından biridir.

Rus rock şiirine ilham veren Batı rock müziği, ilk olarak ABD ve İngiltere'de gelişim gösterir. Eddie Cochran, The Beatles, Chuck Berry, Elvis Presley, The Rolling Stones, The Kings, Jim Morrison, Led Zeppelin gibi Batılı rock müzisyenlerinin ve gruplarının şarkıları, Sovyet gençleri arasında özgürlük ve isyan hissi uyandırır ve toplumda gizli bir kültürel devrimin fitilini ateşler. Böylece Sovyet rock müziği, Batı rock kanunlarından, estetiğinden, geleneklerinden ve mitolojisinden etkilenir. Sovyet gençliği, Batı rock müziğini dinleyerek ve çalmaya çalışarak yeraltı¹¹ müzik sahnesini oluşturur. Dilsel, kültürel ve siyasi engeller nedeniyle, Batılı formların tam anlamıyla anlaşılması ve yerel sosyo-kültürel duruma uyarlanması 1970'li yılların sonunda gerçekleşir (Dedyuro, 2021, s. 23). 1980'li yıllara gelindiğinde artık onlarca rock müzik grubu vardır.

Savaş ve aşk hakkında basmakalıp müzik bestelerini halka sunan kitlesel pop şarkısıyla bir yüzleşme olarak ortaya çıkan rock müzik, toplumsal gerçekleri, insanların içsel memnuniyetsizliğini, köleleştirilmeyi ve sınırlandırılmışlığı ele alır. 1960'lar ve 1980'ler kuşağı için en korkunç şey, potansiyel duygusunu ve istekleri gerçekleştirmenin tamamen imkânsızlığıdır. Nitekim totaliter rejim, insanların zihinlerini zincirlemeye ve kendi ahlâkî standartlarını dikte etmeye çalışarak toplumda baskıcı bir atmosfer yaratır. Bu baskı, gençleri düşünmeye, sorgulamaya ve eyleme geçmeye yönlendirir. Durgunluk Dönemi'nin sözde istikrarı ise bu kuşakta gerçekliğe karşı şüphe ve güvensizlik duyguları uyandırır. Bunun sonucunda, ateist fikirlerin toplumdaki hâkimiyetini, içsel arayışı ve düşünme ihtiyacını güçlendirir (Borisova, 2010, s. 155). Siyasi kısıtlamalar ve toplumsal baskı altında olan gençler için rock müzik hem bir kaçış hem de bir ifade biçimi olur. Sovyet gençleri, müzik aracılığıyla düşüncelerini ve duygularını özgürce ifade etme fırsatı bulur. Böylece, Sovyetler Birliği'nde rock müzik, gençler arasında etkili bir direniş aracına dönüşür.

Rock şiirinin gelişimine katkıda bulunan unsurlardan biri de altmışlar dönemine duyulan özel ilgidir. Bu ilgi, rock şairlerinin çocukluk dönemlerinin Buzların Çözülmesi'ne denk gelmesinden kaynaklanır (Nejdanova, 1998, s. 44). Bu dönemdeki edebî ve müzikal etkileşim, Rus rock müziğinin tarz ve içerik açısından zenginleşmesine katkı sağlar. Sovyet döneminin zorlu koşulları altında şekillenen Rus rock müziği, büyük ölçüde Rus ve Sovyet şarkı geleneğine dayanır. Ozan şarkısı, kitle şarkısı, kuple, romans, halk şarkısı gibi geleneksel türlerden etkilenir. Bu dönemde (1970'lerin ortaları), resmî olarak "VIA"¹² ile temsil edilen ve teyp kayıtları şeklinde yayılan "yeraltı" müziğinden oluşan iki ana tür ortaya çıkar. Teyplerin geniş çapta yaygınlaşması Rus rock müziğinin etki alanını genişletmesine ve birçok hayran kazanmasına olanak sağlar (Dedyuro, 2021, s. 23).

¹¹ **Андеграунд**; Sovyet döneminde "yeraltı" sözcüğü, yetkililer tarafından resmî olarak tanınmayan edebî ve müzikal eserleri tanımlamak için kullanılır. Kötü şöhretli "samizdat" (resmî izinler alınmadan el altından çoğaltılan) ürünün eserlerin, mevcut rejime muhalefet olarak yapılan edebî ve sanatsal faaliyetlerin hepsi yeraltı olarak adlandırılır (Sobkova).

¹² **ВИА (Вокально-инструментальный ансамбль)**; Vokal ve Enstrümantal Topluluk, 1960'lı-1980'li yıllarda Sovyetler Birliği'nde devlet tarafından tanınan profesyonel ve amatör müzik gruplarının resmî adıdır. Sovyet döneminde "VIA" terimi, "müzik grubu" terimiyle eş anlamlıdır (yabancı bir grup için bile kullanılabilir), ancak zamanla Sovyet rock, pop ve folk gruplarıyla ilişkilendirilir (FB.ru).

Altmışlı yılların ozan şiiri, rock şiirini besleyen önemli bir kaynaktır. Rus rock müziği, ozan şiirinden “kuple-nakarar” yapısını ödünç alır. Özel imgesel bir dil kullanır. Rock şarkıları, amıştırmalar (imalar), alegoriler ve metaforlarla doludur. Bu durum, şarkıların anlaşılmasını hem zorlaştırır hem de onları dinleyiciler için daha ilginç hâle getirir, dinleyicileri yeni anlamlar aramaya yöneltir. Pop türündeki şarkıların geleneksel metin içeriği abartılı duygusallık, standart romantik klişeler vb. ile nitelendirilirken rock şiiri samimiyet ve doğruluk ile öne çıkar (Dedyuro, 2021, s. 23-24). Rock müziğinin şiirsel ve anlamlı içeriği, dinleyicilerin kendilerini ifade etmelerine ve müziğin mesajları üzerinde düşünmelerine olanak sağlar. Bu da rock müziğini popüler kültürel bir akım hâline getirir.

Bir fenomen olarak rock şiiri, 1970'lerin ortasında ve özellikle ikinci yarısında kendinden söz ettirmeye başlar. Zamanla üç ekol oluşur: önce Moskova daha sonra Leningrad, üçüncü olarak ise Sverdlovsk (Yekaterinburg) rock ekolü ortaya çıkar. Moskova'daki en ilginç gruplar, Maşına vremeni ve belirgin bir varoluşçu şiirselliğe sahip olan Voskresenye'dir. Sovyet rock şiirinin ikinci doğuş yeri olan Leningrad, kısa süre içerisinde rock şiirinin merkezi hâline gelir. Leningrad ekolünün temsilcileri arasında Mihail (Mike) Naumenko, Viktor Tsoy, Yuri Şevçuk ve Konstantin Kinçev gibi isimler bulunur (Krementsov, 2005, s. 390). Gruplardan birinin adının Diriliş (Voskresenye) olması tesadüf değildir. Bu isim, kültürel ve politik bağlamla, aynı zamanda dönemin ruhsal ve manevi boyutuyla bağlantılı olarak sembolik bir nitelik kazanır, çünkü “voskresenye”, metafizik anlamda “yeniden doğuş” ve “hayata dönüş” olarak algılanır (Borisova, 2010, s. 155). Bu yönüyle “voskresenye”, dönemin sosyal, kültürel ve ruhsal değişimlerini yansıtan anlamlı bir isimdir.

1980'li yıllarda rock şiiri daha fazla popülerlik kazanır, çünkü bu dönemde Sovyetler Birliği'nde Perestroyka ve Glasnost politikaları uygulanmaya başlanır ve bu da kültürel açıdan nispeten daha özgür bir ortam yaratır. Rock müziğin icrası, bodrumlardan ve apartmanlardan stadyumlara taşınır. Kitle iletişim araçlarına erişim sağlayan rock müzik mücadelesi ve protesto şarkılarına dönüşür. Rock grupları, popüler müziğin ötesinde daha politik ve eleştirel içeriklere sahip şarkılar söylemeye başlar. Bu dönemde Viktor Tsoy ve Kino grubu büyük bir etkiye sahiptir. Tsoy, eleştirel ve isyankâr şarkılarıyla özellikle gençleri tesir altına alır.

Rock şairinin isyankâr ruhu, romantizm akımının temel fikirlerine yakındır. Bu nedenle rock şarkılarında, kendi yetenekleriyle gurur duyan, bağımsız, sınırsız ve değerli olmayı arzulayan, bundan dolayı özgürlüğüne düşkün, toplumun kısıtlayıcı kurallarına karşı durmak isteyen bireyler yüceltilir (Yakuşin, 2001, s. 24). Çağdaş edebiyatın bir akımı olarak rock şiiri, iki dünya fikri, sembolün özel rolü ve ses sanatları gibi bazı sembolizm geleneklerini sürdürür. Aynı zamanda burjuva dünyasına karşı isyan, kentsel temalar, geleceğe yönelme ve eski düzenin çöküşü fikrinin vurgulanması gibi fütürizm ilkelerini uygulamaya devam eder (Buynov, 2010, s. 15).

Rus rock müziğinde protesto, iç ve dış çatışma şeklinde kendini gösterir. Lirik kahramanlar içsel krizler yaşarlar, yaşamın anlamını ararlar ve değer seçimleri yaparlar. Dış çatışmaları ise kuşaklar arasındaki çatışma, ülke, siyaset, kültür veya kabul gören değerlere yönelik memnuniyetsizlik gibi dış etkenlerle ilişkilidir (Çebıkina, 2007, s. 16). Rock şiirinde protesto her zaman çatışma içeren bir biçimde olmayabilir. Aynı zamanda kendi doğrularını ifade etmek, duygu ve düşünceleri aktarmak için de kullanılır.

Araştırmacı Yelena Çebıkina'ya göre felsefi ve sosyokültürel bir olgu olan rock şiirinin toplumsallığı birkaç sebepten kaynaklanmaktadır. Birincisi, rock şairlerinin gençlerden oluşmasıdır. Bu nedenle dış dünyaya açıklık, farkındalık ve duyarlılığa sahip olan rock sanatçıları, çevrenin geri kalmışlığı ve

acımasızlığından duyulan memnuniyetsizliğe ilişkin ifade ve değerlendirmelerde bulunma cesaretine sahiptirler. İkincisi, rock kültürünün zeki ve düşünen bireyleri çekmesidir. Rock şairleri çoğunlukla yüksek eğitilmiş ve Rusya'nın kaderine kayıtsız olmayan insanlardır. Son olarak, Sovyetler Birliği'nin tarihi ve siyasi özellikleri, toplumsal eleştiri ile isyana teşvik eder (Çebikina, 2007, s. 19). Rus rockı, müzik kültürünün sınırlarını aşar; ufkunu genişleterek yalnızca gençlerin değil, aynı zamanda nüfusun farklı kesimlerinin de ilgisini çeker. 1980'li yıllardan itibaren gerçek bir toplumsal güç hâline gelir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından rock şiiri daha da çeşitlenir ve farklı alt türleri tezahür eder. Alternatif rock, punk rock, metal gibi çeşitli tarzlarda rock müziği yapan gruplar popülerlik kazanır. Bu dönemde Yuri Şevçuk ismi, DDT, Nautilus Pompilius, Splin¹³ gibi gruplar öne çıkar. Rock kültürü her zaman ülkenin siyasi yaşamının organik bir parçası olur. Rock konserleri, 1996 yılından bu yana devlete ve yetkililere yönelik protesto ya da desteği ifade eder (Smenova, 2021, s. 277-278).

Viktor Tsoy'un rock şiirlerinde gençlik isyanı ve siyasi eleştiri

Viktor Tsoy'un müziği, Sovyet döneminin sınırlamalarına karşı özgürlük arayışını ve toplumsal değişimi ifade ederken gençlerin duygusal ve sosyal zorluklarını yansıtır. Özgürlük arayışı, toplumsal kısıtlamalara başkaldırı ve bireysel ifade özgürlüğü gibi konular, gençlik deneyimlerini anlatan şarkı sözlerinde sık sık vurgulanır. Tsoy, şarkılarında Sovyet dönemindeki toplumsal adaletsizlikler ile politik sistemin eleştirisine yer verir. Şarkılarının sözleri, dinleyicileri düşündürerek toplumsal bilinçlenmeye teşvik eder. Tsoy, müzisyen kimliğinin yanı sıra aktör olarak da ünlenir. Alt metni politik ve sosyal mesajlarla örülmüş olan şarkıları, oynadığı filmlerin izleyici üzerindeki etkisini güçlendirir.

Araştırmacı Darya Dedyuro'ya göre, Rus rock müziğinin hızla artan ünü ve Viktor Tsoy'un şarkılarının ülke çapında sevilmesi iki ana faktöre bağlıdır. Birincisi, rock şarkı sözlerinin halka daha yakın ve anlaşılır hâle gelmesidir. Bu durum, rock müziğinin gölgeden çıkmasına ve dinleyici sayısının önemli ölçüde artmasına olanak sağlamıştır. İkincisi, Tsoy'un çalışmalarının protest ve ajitasyonel¹⁴ doğası, insanların durgun siyasi süreçlerden duydukları memnuniyetsizliği ifade etme ihtiyacını karşılamıştır. Bu nedenle Tsoy'un eserlerindeki ana figür, protesto eden insandır (Dedyuro, 2021, s. 29).

Tsoy, erken dönem sanatında çoğunlukla sorular sorar, gelecekte izlenmesi gereken yolun ana hatlarını çizer. İlk eserlerinde, geç dönemden farklı olarak toplumu harekete geçmeye çağırılmaz. Etrafındaki dünyanın kusurlarını alaya alır. Geç dönem sanatında ise toplumun eksikliklerini ortadan kaldırmak için çözümler bulur. Tsoy'un lirik kahramanının dünya görüşünün evrimini, zihinsel olgunlaşmasını metinlerde "ben" ve "biz" şahıs zamirlerine bakarak anlamak mümkündür. İlk eserlerinden son çalışmalarına doğru "ben" zamininin kullanım sıklığı azalırken "biz" in kullanımı artar. Diğer bir deyişle, şarkılarında bireycilik azalırken toplumsalcılık artar. Tsoy'un toplumsal konulu şarkıları melankolik ve felsefi bir içeriğe sahiptir. Onu ünlü yapan da budur (Abdirov, 2021, s. 65-66).

1985 yılının başlarında bestelediği ve 1989 yılında "Son Kahraman" («Последний герой») adlı albümüne dâhil ettiği *Değişim (Перемен!)* şarkısında Viktor Tsoy sıklıkla "biz" zamirine yer verir. Nitekim söz konusu şarkı toplumsal bir nitelik taşır. Şarkıda Tsoy, Sovyetler Birliği'nin son yıllarına denk gelen Mihail Gorbaçov'un Perestroyka Dönemi'nde, gençlerin umutsuzluğuna ve toplumsal değişim taleplerine değinir. Başlığındaki ve dizelerindeki "değişim" kelimesi şarkının ana temasıdır. Bu sözcüğün sürekli tekrar edilmesi, değişim isteğinin ve talebinin ne kadar güçlü olduğunu vurgular. Tsoy,

¹³ *Группа «Сплин»*; 27 Mayıs 1994 tarihinde St. Petersburg'da kurulan Rus rock grubudur. Daimî lideri grubun repertuarındaki çoğu şarkının yazarı olan Aleksandr Vasilyev'dir (Reproduktor, *Splin*).

¹⁴ **Ajitasyonel**; Kişinin ruhsal gerginliğini dışa vururken etrafına karşı saldırgan bir tutum sergilemesidir.

toplumda meydana gelen değişimlerin yetersiz olduğunu, gençlerin geleceğine dair umutsuzluk yaşadıklarını ve daha büyük değişikliklere ihtiyaç duyduklarını ifade eder:

“Değişim” talep ediyor kalplerimiz.
 “Değişim” talep ediyor gözlerimiz.
 Gülüşümüzde ve gözyaşlarımızda,
 Ve damarların atışında:
 “Değişimi! Biz değişimi bekliyoruz!”¹⁵

«Перемен! – требуют наши сердца.
 Перемен! – требуют наши глаза.
 В нашем смехе и в наших слезах,
 И в пульсации вен:
 «Перемен! Мы ждем перемен!» (Ribin, 2000, s. 15)

Viktor Tsoy'un *Değişim* adlı rock şarkısı, Sovyetler Birliği'nde ve sonrasında halkın değişim isteğinin sembolü hâline gelir. Şarkının hafızalara kazınması Sergey Solovyov'un yönetmenliğini üstlendiği Perestroyka'nın sembolü olan 1987 yapımı *Assa (Acca)* filmi sayesinde gerçekleşir. Kino grubu üyelerinin de rol aldığı filmin final sahnesinde siyahi Vitya, restoran grubuna yeni bir müzisyen getirir. Bu kişi Viktor Tsoy'dur. Restoran yöneticisi ona sahne ve eğlence sektöründeki kurallar hakkında detaylı bilgi verirken Tsoy, kadının konuşmasının bitmesini beklemeden kalkar ve sahneye çıkar. Arkadaşlarıyla birlikte *Değişim* adlı şarkısını söylemeye başlar. O, şarkı söylerken sahne değişir. Kino'nun şarkıyı artık restoranda değil, tıklım tıklım dolu olan bir konser alanında çaldığı görülür. Perestroyka'nın yürürlüğe girmesiyle, ülkede sert değişimler yaşanır, herkes daha cesur olur ve yetkilileri eleştirmeye başlar. Böylece sahnede çalan şarkı, değişim isteyen 80'ler kuşağının marşı hâline gelir. *Eho Moskvi*¹⁶ radyo programında konuşan Mihail Gorbaçov, Perestroyka'nın tam anlamıyla Tsoy'un şarkısıyla başladığını söyler (Sidorçik).

Viktor Tsoy, verdiği röportajlarda “siyasete karşı her zaman böyle aşağılayıcı bir tavrımız oldu”, “Politikayla pek ilgilenmiyorum ama herkes gibi ben de normal bir hayat yaşamak istiyorum” der (Kalgın, 2015, s. 182). *Değişim*'i “protesto şarkısı”, kendisini ise değişim savaşçısı olarak görmediğini sürekli olarak vurgular. Tsoy, her ne kadar şarkılarının politik mesajlar içermediğini dile getirse de Mihail Gorbaçov'dan başlayarak aralarında Birleşik Rusya Devlet Duması Milletvekili Yevgeni Fyodorov'un da bulunduğu bazı Rus siyasetçiler Tsoy'un şiirlerini politik bulur. Nitekim, Gorbaçov'un Glasnost politikası, açıklığı ve basın özgürlüğünü hedeflese de amacına ulaşamaz (Kurt, 2021, s. 1358). Sansür ve kısıtlamalar nispeten devam eder. Bu nedenle Viktor Tsoy'un şiirlerinin içeriği konusundaki röportajlarının tam bir ifade özgürlüğü ortamında verilmediği unutulmamalıdır.

Viktor Tsoy'un 1988 yılında “Kan grubu” («Группа крови») albümüne giren *İlerlemeye Devam Edeceğiz Biz (Дальше действовать будем мы)* adlı rock bestesinin dizeleri sosyo-politik alt metne sahiptir. Protest müzik türündeki şarkının sözleri, politik ve toplumsal bağlamlara işaret ederken aynı zamanda gençlik isyanı ve değişim talepleri de içerir. Şarkıda kişi zamirleri (biz/bize) tekrarlanır.

¹⁵ Şiir alıntıları, Rusçadan Türkçeye makalenin yazarı tarafından çevrilmiştir.

¹⁶ *Эхо Москвы (Moskova'nın Yankısı)*; Moskova'da bulunan Rusya'nın en eski (1990'lı yıllardan beri) ve en popüler radyo istasyonlarından biridir.

Şarkının kahramanları, zorlu koşullarda ve acımasız bir ortamda doğup büyüyen bir nesildir, bu nedenle iktidarın devrilmesini, aynı zamanda eylem ve düşünce özgürlüğünün sağlanmasını talep eder. Değişimin ve yeni bir siyasi sistemin özlemini çeker. Şarkı, gençleri iç ve dış engellerin üstesinden gelmeye, yaşamları için harekete geçmeye ve sorumluluk almaya teşvik eder (Mihailçi, 2018, s. 249):

Biz yeni mahallelerin dar apartmanlarında doğduk,
Biz aşk için verdiğimiz savaşlarda masumiyetimizi kaybettik.
Giysilerimiz artık başladı bize dar gelmeye,
Bizim için diktirdiğiniz giysiler,
Ve işte biz buradayız, size söylemek için geldik, bundan sonra...
İlerlemeye devam edeceğiz biz!

Мы родились в тесных квартирах новых районов,
Мы потеряли невинность в боях за любовь.
Нам уже стали тесны одежды,
Сшитые вами для нас одежды,
И вот мы пришли сказать вам о том, что дальше...
Дальше действовать будем мы! (Rıbin, 2000, s. 60)

Şarkının başlığında ve nakaratında yer alan “İlerlemeye devam edeceğiz biz” cümlesi, toplumdaki mevcut durumu sorgulayan ve gençlerin potansiyelini vurgulayan bir başkaldırı çağrısıdır. Şarkı, gençlerin değişim, ilerleme ve gelecekte daha iyi bir dünya yaratma isteğinin altını çizer. Sınırları aşma ve daha büyük bir dünyayı keşfetme arzusunu, özgürlük ve bağımsızlık arayışını yansıtır:

Biz karşıdaki evin pencerelerinden daha ötesini görmek istiyoruz.
Biz yaşamak istiyoruz. Biz kediler kadar dirençliyiz.
Ve şimdi biz talep etmeye geldik haklarımızı.
Eveet! Trençkotların hıştırtısını duyuyorsun, bu biziz!

Мы хотим видеть дальше, чем окна дома напротив
Мы хотим жить. Мы живучи, как кошки.
И вот мы пришли заявить о своих правах.
Да-а-а! Слышишь шелест плащей – это мы! (Rıbin, 2000, s. 60)

Viktor Tsoy'un 1982 yılında “45” adlı albümüne giren *Aylak Adam 1 (Бездельник 1)* şarkısı gençlik döneminde hissedilen boşluğu, umutsuzluğu ve düşünsel karmaşıklığı ifade eden derin bir iç monologdur. Eserde Tsoy, Sovyet gençlerinin yaşadığı yalnızlık, kimlik sorunları, kaybolmuşluk ve umutsuzluk gibi konular ele alır. Şarkının başında lirik kahraman, yalnız olduğunu, ne yapacağını bilmediğini, toplumda kendini gereksiz hissettiğini ve kimlik sorunları yaşadığını dile getirir:

Geziyorum. Tek başıma geziyorum.
Bundan sonra ne yapacağımı bilmiyorum.
Evde değil. Kimse evde değil.
Gereksizim, bir hurda yığını gibi.

Гуляю. Я один гуляю.
Что дальше делать я не знаю.
Нет дома. Никого нет дома.
Я лишний, словно куча лома (Ribin, 2000, s. 14)

Bilindiği üzere, rock kahramanının trajik kaderi, onu dünyadan soyutlanmaya, kalabalığın içinde kaybolmaya ve kendini kaybetmeye götürür. Bu yönüyle rock şiiri, romantizm ve neoromantizmle benzerlik gösterir. Şarkıda tekrarlayan “ben bir aylak adamım” ifadesi, lirik kahramanın hayatının anlamını ve amacını kaybettiğini vurgular:

Ben bir aylağım, ah, anne, anne,
Ben bir aylağım, ah...
Ben bir aylağım, ah ah, anne, anne.
Kalabalığın içinde samandaki iğne gibiyim.
Ben yine hedefi olmayan bir adamım.

Я бездельник, о-о, мама, мама,
Я бездельник, у-у...
Я бездельник, о-о, мама, мама.
В толпе я как иголка в сене.
Я снова человек без цели. (Ribin, 2000, s. 14)

Tsoy'un 1982 yılında “45” albümüne giren *Aylak Adam 2 (Бездельник 2)* adlı şarkısının ana konusu da aynı şekilde lirik kahramanın iç sıkıntıları, yalnızlık hissi ve hayatının anlamsızlığıdır. O, kendini ve toplumu sorgulayan içten bir anlatımla yaşamındaki monotonluğu dile getirir:

Değilim bütün gün evde,
Meşgulüm aylıklıkla, oynamakla kelimelerle.
Her sabah hayata yeniden başlıyorum.
Ve hiçbir şeyi anlamıyorum.

Нет меня дома целыми днями,
Занят бездельем, играю словами.
Каждое утро снова жизнь начинаю.
И ни черта ни в чем не понимаю. (Ribin, 2000, s. 16)

Şarkının ilerleyen bölümlerinde, lirik kahramanın sözleri kendi iç dünyasının karmaşıklığını ve iç çatışmalarını yansıtırken, toplumun beklentileri ile başa çıkmak ve kendi öz benliğini korumak arasındaki çelişkiyi ifade eder. Aynı zamanda, topluma karşı yabancılaştığını ve kendini anlamlandırmakta güçlük çektiğini dile getirir:

Herkes, biri olmak gerektiğini söylüyor.
Ben ise kendim olmak istiyorum.
Artık sadece sinirlenmek bile bana zor geliyor.

Ve ben, kalabalığın içinde kaybolmuş bir şekilde ilerliyorum.

Все говорят, что надо кем-то становиться.

А я хотел бы остаться собой.

Мне стало трудно теперь просто разозлиться.

И я иду, поглощенный толпой. (Rıbin, 2000, s. 16)

Tsoy, *Aylak Adam 2* adlı şiirinde ele aldığı gençlikteki varoluşçuluk sorunsalına Garin ve Hiperboloidler (Kino'nun ilk adı) grubunun ilk kayıtlarından olan *Baba (Папа)* adlı şarkısında da yer verir. Şarkının nakaratında lirik kahraman, kimse olmak istemediğini ve henüz yirmi yaşında olduğunu vurgular. Gençlik enerjisini bir işte çalışarak ve monoton bir hayat sürerek harcamak istemez, ancak toplumun beklentilerinin de farkındadır, o nedenle şarkının son nakaratında “Kimse olmak istemiyor. Baba, oğlun kimse olmak istemiyor, onu öldürmek gerekiyor” sözlerini tekrarlar:

Baba, oğlun kimse olmak istemiyor. Baba, oğlun kimse olmak istemiyor.

Baba, oğlun kimse olmak istemiyor. Baba, oğlun kimse olmak istemiyor.

Benim için nerede ve ne işte çalıştığım önemli değil, ne zaman ve ne yiyeceğim de,
Uyanıp uyanmayacağım da umurumda değil, oysa henüz sadece yirmi yaşındayım.”

«Папа, твой сын никем не хочет быть. Папа, твой сын никем не хочет быть.

Папа, твой сын никем не хочет быть. Папа, твой сын никем не хочет быть.

Мне все равно работать где и кем, мне все равно когда и что я съем,

Мне все равно проснись я или нет, а мне еще только двадцать лет. (Rıbin, 2000, s. 157)

Tsoy, *Yeni Yetme (Подросток)* adlı şarkısında ergenlik dönemindeki bir genç üzerinden yaşamın karmaşıklığına, toplumsal değişimlere ve kişisel sorgulamalara odaklanır. Şarkının sözleri, ergenlik dönemini yaşayan bir genç ile onun iç dünyasını yansıtırken toplum baskısına da atıfta bulunur. Şarkıda Tsoy, gençlerin geçmişi değiştirme gücünün olmadığına ve yaşananları geri almanın imkânsızlığına vurgu yapar. Yaşamın hızlı akışına ve ülkede değişen toplumsal yapıya göndermede bulunur. Gençlerin kendini keşfetme sürecinde ve toplumun beklentilerine uygun olmama durumunda hissettikleri çelişkiye değinir:

Geriye bakıyorsun ama neyi geri getirebilirsin ki?

Arkadaşlar birer birer makineler hâline geldi.

Ve artık biliyorsun ki bu nesillerin kaderi.

Ve eğer koşabiliyorsan, bu senin için bir artı.

...

Yağmurdan kaçmaya çalış, eğer içinde ise.

Dışarı çıkma isteğini bastırmaya çalış.

Sen pedagojik bir başarısızlıksın ve sen sadece

Zamanında durdurulmamışsın

Şimdi uyanmak istiyorsun, ama bu bir rüya değil.

Ты смотришь назад, но что ты можешь вернуть назад?

Друзья один за одним превратились в машины.

И ты уже знаешь, что это судьба поколений.

И если ты можешь бежать, то это твой плюс.

...

Попробуй спастись от дождя, если он внутри.

Попробуй сдержать желание выйти вон.

Ты педагогическая неудача и ты просто

Вовремя не остановлен

Теперь ты хочешь проснуться, но это не сон. (Ribin, 2000, s. 155) Tsoy'un 1986 yılında "Gece" («Ночь») albümünde yayımlanan *Biz Dans Etmek İstiyoruz* (*Мы хотим танцевать*) adlı şarkısı, gençlik dönemindeki enerji ve isyanı, toplumun beklentilerine karşı gençlerin duruşunu ve özgürlük arzusunu dile getirir. Şarkı, gençlerin içinde doğdukları dünyayı eleştirir ve onların hayatlarında bırakılan olumsuz izleri vurgular. Toplumsal beklentilerin ve kalıpların gençlerin kimlikleri üzerindeki etkisini ifade eder:

Kalbimiz yeni bir motor gibi çalışıyor.

Biz on dört yaşında her şeyi biliyoruz, bilmemiz gereken her şeyi.

Ve biz, bizim istediğimiz her şeyi yapacağız,

Siz bu dünyayı henüz tam olarak mahvetmemişken!

Biz doğmadan önce içimizde delikler açtılar.

Onları da dikebilecek terzi nerede?

Ne çıkar ki biraz deli olmamızdan?

Ne çıkar ki dans etmek istememizden?

Наше сердце работает как новый мотор.

Мы в четырнадцать лет знаем всё, что нам надо знать.

И мы будем делать всё, что мы захотим,

Пока вы не угробили весь этот мир!

В нас ещё до рождения наделали дыр.

И где тот портной, что сможет их залатать?

Что с того, что мы немного того?

Что с того, что мы хотим танцевать? (Ribin, 2000, s. 110)

Şarkılarında siyasi eleştiriye ve gençlik isyanına yer veren Viktor Tsoy, 15 Ağustos 1990 tarihinde sürdüğü otomobilde direksiyon başında uyuyakalarak yaptığı kaza sonucunda vefat eder. Ani ölümü hayranlarını yasa boğar, ardından onlarca genç intihar eder. 28 yıllık yaşamına sekiz albüm, altı film ve yüzden fazla şarkı sığdıran Tsoy'un ölümü tartışmalıdır. 2019 yılında ölümünü tekrar ele alan adli tip

uzmanı Natalya Potlaçuk, Tsoy'un kaza şeklinin araba seyir hâlindeyken uyuyakalarak aracın kontrolünü kaybeden bir kişinin durumuna benzemediğini iddia eder (RİA). Bazı uzmanlar ise gençler üzerinde büyük etkisi olan Tsoy'un, KGB gibi özel servisler tarafından ortadan kaldırıldığını öne sürer (Ovsyannikov, 2023).

Rusya'da geniş çaplı bir ABD casus ağının varlığına olan inancıyla tanınan Birleşik Rusya Devlet Duması Milletvekili Yevgeni Fyodorov, 2014 yılının nisan ayında kendi web sitesinde ünlü Rus müzisyen Viktor Tsoy'un bir CIA ajanı olduğunu ve son şarkılarının Hollywood'da yazıldığını söylediği bir video yayımlar. Rus milletvekiline göre bu durum, SSCB'yi dağıtma planının bir parçasıdır (Korrespondent). Tsoy, şarkılarını Hollywood'da yazdıran bir CIA ajanıdır, çünkü bir noktadan sonra daha önce söylediklerinden tamamen farklı şarkılar söylemeye başlar. Bazı KGB soruşturmalarına atıfta bulunan Yevgeni Fyodorov, gizli servislerin SSCB'nin dağılmasından kısa bir süre önce Kino ile Amerikalılar arasında bir bağlantı kurmayı başardığını söyler. Kültürde, ekonomide, siyasette ve güvenlik sisteminde bu tür binlerce proje olduğunun altını çizer (Moskovski komsomlets). Fyodorov, "Tsoy tek başına bir şey yapamazdı. Bu, profesyonel bir çalışma. Ukrayna'da olduğu gibi... Yani Tsoy'un arkasında CIA'de onunla birlikte çalışan, ona hibe ve bu şarkıları veren özel insanlar vardı" der (Korrespondent). Tsoy'un ölüm şekli ile CIA ajanı olup olmadığı konusu hâlen tartışmalı bir konudur.

Sonuç

1960'lı yıllarda SSCB topraklarında ortaya çıkan rock şiirinde müzikle siyaset arasında simbiyotik bir ilişki görülür. Temsilcileri, dönemin güncel toplumsal ve siyasi konularını özellikle Mihail Gorbaçov'un Glasnost politikasından sonra cesurca dile getirir. Muhafız bir müzik türü olan rock şiirinin temsilcileri ve hitap ettiği nesil çoğunlukla gençlerden oluşur. Sovyet müzik dünyasının önde gelen ve özgün isimlerinden biri olan Viktor Tsoy, Sovyetler Birliği'nin çöküş döneminde rock müziğin en önemli temsilcilerinden biri olarak öne çıkar. Geç dönem şarkılarında Tsoy, gençlerin mevcut siyasi sistemden memnun olmadıklarını, bu nedenle değişim istediklerini dile getirir. Aynı zamanda gençlerin kendilerine biçilen rollerden ve kalıplardan kurtularak özgürleşmek istediklerini ifade eder. Tsoy'un *Değişim, İlerlemeye Devam Edeceğiz Biz, Aylak Adam 1, Aylak Adam 2, Yeni Yetme, Biz Dans Etmek İstiyoruz* gibi şarkılarındaki siyasi eleştiri ve gençlik isyanı, onu sadece rock müzik sanatçısı olmaktan çıkarıp bir kuşağın sesi hâline getirir. Şarkıları, dönemin toplumsal ve siyasi atmosferine cevap verirken aynı zamanda gençlerin varoluşsal sorgulamalarını ve duygusal çatışmalarını da yansıtmaktadır. Tsoy, müziğin enerjisi ile şiirsel ifadenin gücünü, toplumsal mesajlarıyla birleştirerek genç hayranlarını tesir altına almaktadır. Tsoy'un sanatının, sadece Sovyet Dönemi'ne özgü bir ifade biçimi olmakla kalmadığı, günümüzde bile gençler üzerinde etkisini sürdürdüğü gözlemlenmektedir. *Değişim* adlı şarkısı hâlâ savaşlarda veya diğer önemli siyasi olaylarda protesto ve isyan aracı olarak görev görmektedir, değişim isteğinin sembolü olarak büyük kitleler tarafından dinlenmekte ve söylenmektedir.

Kaynakça

- Abdirov, A. M. (2021). Osobennosti razvitiya russkoy rok-poezii na primere analiza tvorçestva Viktoru Tsoya i Aleksandra Vasilyeva. Nauçnyy forum: Filologiya, iskusstvovedeniye i kul'turologiya. Sbornik statey po materialam XLVI mejdunarodnoy nauçno-praktičeskoj konferentsii içinde (ss. 64-68). Tom 3 (46). Moskova: Mejdunarodnyy tsentr nauki i obrazovaniya.
- Borisova, O. V. (2010). Rok-poeziya kak yavleniye russkoy poezii Bronzovogo veka. *Vestnik Gumanitarnogo instituta TGU*, 3, 154-157.
- Buynov, İ. A. (2010). Estetiçeskaya kontseptsiya rok-poeziya. *Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo gumanitarnogo universiteta im. M. A. Şolohova*, 2, 11-16.

- Çebikina, Ye. Ye. (2007). Russkaya rok-poeziya: pragmatičeskiy, kontseptual'nyy i formo-soderjatel'nyy aspekti. Avtoreferat dissertatsii na soiskaniye učebnoy stepeni kandidata filologičeskih nauk. Ural'skiy gosudarstvennyy universitet im. A. M. Gor'kogo. Yekaterinburg.
- Dedyuro, D. A. (2021). "Otečestvennaya rok-poeziya kontsa XX veka". *Sbornik materialov IV mejdunarodnoy naučno-praktičeskoj konferentsii molodih uçoñih "Aktual'nyje problemi literaturovedeniya, yazikoznaniya i kul'turi Vostočnoy Sibiri, Mongolii i Kitaya"* içinde (ss. 23-29). Ulan-ude: İzdatel'stvo-poligrafičeskiy kompleks FGBOU VO VSGİK.
- Dvortsı i usad'bi (2013). "Muzey Bulata Okudjavı v Peredelkine". Moskva: De Agostin, №: 125.
- Kalgin, V. (2015). *Viktor Tsoy*. Moskva: Molodaya Gvardiya.
- Kojevnikova, T. S. (2012). İnformatsionno-mirovoztrençeskaya potrebnost' obščestva na primere russkoj rok-poezii. *Vestnik Çelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta*, 23/277, 64-66.
- Krementsov, L. P.; Alekseyeva L. F.; Malgina, N. M. (2005). *Russkaya literatura XX veka*. V dvuh tomah. Tom 2. 1940-1990-e godı. 3. izdaniye. Moskva: Akademiya.
- Kuropatkina, M. V. (2011). *Tayni smertey russkih poetov*. Moskva: Veçe.
- Kurt, H. (2021). The Times Gazetesinde Gorbaçov'un Glasnost ile Perestroyka Politikalarını Uygulaması. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 8/4, 1350-1381.
- Nejdanova, N. K. (1998). Russkaya rok-poeziya v protsesse samoopredeleniya pokoleniya 70-80-h godov. *Russkaya rok-poeziya: tekst i kontekst*. 1, 39-55.
- Ribin, A. V. (2013). *Tri kita: BG, Mayk, Tsoy*. Sankt-Peterburg: Amfora.
- Ribin, A.V. (Ed.) (2000). *Entsiklopediya KİNO*. Moskva: LEAN.
- Smenova, A. N. (2021). Filozofskiye smıshlı sovremennoy rok-poezii. *Studençeskaya nauka i XXI vek*, 1-2 /21, 277-279.
- Yakuşin, N. İ. (2001). *Russkaya literatura XIX veka (pervaya polovina)*. Moskva: Vlados.
- İnternet Kaynakları
- FB. ru (t.y.). "Vokal'no-instrumental'nyje ansambli i ih osobennosti", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://fb.ru/article/257674/vokalno-instrumentalnyie-ansambli-i-ih-osobennosti>
- Kartaslov.ru (t.y.). "Utrom v gazete, veçerom v kuplete", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://kartaslov.ru>.
- Korrespondent (15.04.2014). "Rossiyskiy deputat uveren, çto Viktor Tsoy bıł agentom TSRU, a pesni yemu pisali v Gollivude", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://korrespondent.net/world/3349761-rossiyskiy-deputat-uveren-çto-vyktor-tsoi-był-ahentom-tsru-a-pesny-emu-pysaly-v-hollyvude>
- Moskovski komsomolets (16.04.2014). "Edinoross nazval Tsoya agentom TSRU, kotoromu pesni pisali v Gollivude", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://www.mk.ru/social/article/2014/04/16/1014873-edinoross-nazval-tsoya-agentom-tsru-kotoromu-pesni-pisali-v-gollivude.html>
- Osmolovski, M. V. & Osmolovskaya, İ. Yu. (t.y.). "Rok-poeziya", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://mosliter.ru/ruslit/20vek/rok-poeziya/>
- Ovsyannikov, M. (21.07.2023). "Viktor Tsoy rodilsya 61 god nazad. On pogib v strannom DTP", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://www.autonews.ru/news/6491bb569a7947429a05ca5c>
- Reproduktor (t.y.). "Akvarium – rok gruppa", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://reproduktor.net/gruppa-akvarium/>
- Reproduktor (t.y.). "DDT – rossiyskaya rok gruppa", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://reproduktor.net/ddt/>
- Reproduktor (t.y.). "Gruppa Kino i Viktor Tsoy", Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://reproduktor.net/kino/>

Reproduktor (t.y.). “Maşina vremeni – rok gruppа”, Erişim tarihi: 02.07.2023,
<https://reproduktor.net/mashina-vremeni/>

Reproduktor (t.y.). “Nautilus Pompilius – gruppа”, Erişim tarihi: 02.07.2023,
<https://reproduktor.net/nautilus-pompilius/>

Reproduktor (t.y.). “Splın – rossiyskaya rok-gruppа”, Erişim tarihi: 02.07.2023,
<https://reproduktor.net/gruppа-splin/>

Reproduktor (t.y.). “Zoopark-Gruppа Mayka Naumenko”, Erişim tarihi: 02.07.2023,
<https://reproduktor.net/gruppа-zoopark/>

RIA (26.09.2019). “Otets Viktora Tsoya prokommentiroval novuyu versiyu gibeli muzıkanta”, Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://ria.ru/20190926/1559179734.html>

Sidorçık, A. (15.08.2020). “Legenda o Tsoe. Kakih peremen na samom dele hotel geroy pokoleniya”, Erişim tarihi: 02.07.2023,
https://aif.ru/culture/person/legenda_o_coe_kakih_peremen_na_samom_dele_hotel_geroy_pokoleniya.

Sobkova, Ye (10.01.2020). “Andergraund: muzıka, kotoraya rodilas' v podpolye”, Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://takiemedia.ru/1167/>

Voskreseniye (t.y.). “Voskreseniye”, Erişim tarihi: 02.07.2023, <https://voskresenie.ru/o-gruppe/>